

Les 144 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord צָרַח tzárach [pa'al], nodig hebben, moeten.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	צֹרֵחַ tzorech	צָרַחְתִּי tzárachtie	אֶצְרַח ètz'roch	אֲנִי
Ik (v)	צֹרַחְתְּ tzorèchèt	צָרַחְתִּי tzárachtie	אֶצְרַח ètz'roch	אֲנִי
Jij (m)	צֹרֵחַ tzorech	צָרַחְתָּ tzárachta	תִּצְרַח titz'roch	אַתָּה
Jij (v)	צֹרַחְתְּ tzorèchèt	צָרַחְתְּ tzárachta	תִּצְרַחֲתְּ titz'rechie	אַתְּ
Hij	צֹרֵחַ tzorech	צָרַח tzárach	יִצְרַח yitz'roch	הוּא
Zij	צֹרַחְתְּ tzorèchèt	צָרַח tzár'chá	תִּצְרַח titz'roch	הִיא
Wij (m)	צֹרְכִים tzor'chiam	צָרַכְנוּ tzárachnoe	נִצְרַח nitz'roch	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	צֹרְכוֹת tzor'chot	צָרַכְנוּ tzárachnoe	נִצְרַח nitz'roch	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	צֹרְכִים tzor'chiam	צָרַכְתֶּם tz'erachtèm	תִּצְרַחוּ titz'rechoe	אַתֶּם
Jullie (v)	צֹרְכוֹת tzor'chot	צָרַכְתֶּן tz'erachtèn	תִּצְרַחוּ titz'rechoe	אַתֶּן
Zij (m)	צֹרְכִים tzor'chiam	צָרְכוּ tzárchoe	יִצְרְכוּ yitzrechoe	הֵם
Zij (v)	צֹרְכוֹת tzor'chot	צָרְכוּ tzárchoe	יִצְרְכוּ yitzrechoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: צָרַח tz'eroch, v: צָרַחֲתְּ tzir'chie, mv: צָרְכוּ tzir'choe, Infinitief: לִצְרַח litz'roch.

Opdracht 2 stort tal van rampen over u uit. Geef de uitspraak en een vertaling.

Ik verloor mijn paspoort אִבַּדְתִּי אֶת הַדְּרֹכּוֹן שְׁלִי ibad'tie èt haddarkon shèlie
 אני צָרִיחַ [צָרִיחַ] לְחַדֵּשׁ אֶת הַוִּזְיָה שְׁלִי anie tzáriech [tz'ericháh] l'echadèsh èt hawizáh shèlie

Ik (m, v) moet mijn visum vernieuwen (tzáriech, tz'ericháh, is een lijdend deelwoord of passive present, die geen handeling aangeeft maar een toestand, zie les 139).

Ik wil met de ambassade spreken

אֲנִי רוֹצֵה [רוֹצֵה] לְדַבֵּר עִם הַשְּׂגִירוֹת anie rotzèh [rotzáh] l'daber im hashagriroet
 הֲאֵם יֵשׁ לָךְ מְשֹׁהוּ לְהַצְהִיר? ha'em yesh l'chá mashèhoe l'hatz'hier?

Heeft u iets aan te geven? [indien is-er voor-u iets aan-te-geven?]

Ik heb iets aan te geven יֵשׁ לִי לְהַצְהִיר yesh li l'hatz'hier

לא, אין לי על מה להצהיר lo, en li al máh l'hatz'hier Nee, ik heb niets aan te geven

אַתָּה צָרִיחַ לְשַׁלֵּם מְכֶס עַל זֶה attáh tzárich l'shalem mèchès al zèh

U moet hierover belasting betalen

Les 145 – Judaïca 34 – Yom Yerushalayim

De Oude Stad van Jeruzalem werd tijdens de Zesdaagse Oorlog in 1967 bevrijd, na 19 jaar van Jordaanse bezetting. Dit wordt jaarlijks herdacht tijdens Jeruzalemdag.

Nadat Israël in 1948 zijn onafhankelijkheid uitriep, werd het aangevallen door Arabische buurlanden, waaronder vanuit het oosten Jordanië, dat het gedeelte van het land veroverde dat we nu de Westbank of de Westelijke Jordaanoever noemen, inclusief het oostelijke deel van Jeruzalem met de ommuurde Oude Stad. De Joodse inwoners van de stad werden gedwongen te vertrekken, en de helft van de 58 synagoges in de Oude Stad werd vernield, en de Joodse begraafplaats op de Olijfberg werd geplunderd; de grafstenen werden gebruikt als plaveisel en als bouw materiaal. De Hebreeuwse Universiteit en een ziekenhuis vormden enclaves in Jordaanse gebied en waren niet toegankelijk.

Op 7 juni 1967/28 Iyar, op de tweede dag van de

Zesdaagse Oorlog, bevrijdden de Israëlische strijdkrachten de Oude Stad van Jeruzalem en herenigden de stad.

De minister van Defensie, Moshe Dayan, verklaarde toen 'Vanochtend heeft het Israëlische leger Jeruzalem bevrijd. We hebben Jeruzalem herenigd, de verdeelde hoofdstad van Israël. Wij zijn teruggekeerd naar de heiligste van onze heilige plaatsen, om er nooit meer van te scheiden. Onze Arabische burens reiken wij, ook in dit uur – en met nadruk op in dit uur – onze hand in vrede. En aan onze christelijke en islamitische medeburgers beloven wij plechtig volledige religieuze vrijheid en rechten. We zijn niet naar Jeruzalem gekomen vanwege de heilige plaatsen van andere volken en zullen ons niet bemoeien met de aanhangers van

Video www.youtube.com/watch?v=BgO_FLwc-ZQ laat beelden zien van Jeruzalem in 1936 en de inname van de stad in 1967.

andere religies, maar om zijn geheel te beschermen en om daar samen te leven met anderen, in eenheid.'

Yom Yerushalayim

Op 12 mei 1968 stelde de regering een nieuwe feestdag in, Jeruzalemdag, of Yom Yerushalayim, te vieren op 28 Iyar (mei/juni), de datum op de Hebreeuwse kalender waarop de gedeelde stad Jeruzalem werd herenigd en de hele stad onder Israëlisch bestuur werd gesteld. Het Opperrabbinat van Israël heeft deze dag tot een kleine religieuze feestdag verklaard, om God te danken voor de wonderbare overwinning van de Zesdaagse Oorlog en voor het beantwoorden van het 2000 jaar oude gebed 'Volgend jaar in Jeruzalem'. Op 23 maart 1998 nam de Knesset de Jeruzalemdag Wet aan, waardoor deze dag een nationale feestdag werd.

De dag is vol feestelijkheden. Enkele zijn religieus, waaronder het uitspreken van een gebed van lofprijzing en dank in de synagogen, en de herdenking van degenen die stierven tijdens de Zesdaagse Oorlog. De burgemeester van Jeruzalem houdt een feestelijke receptie in het stadhuis.

Rikoed Degalim is de (omstreden) Vlaggenparade, waarbij duizenden met Israëlische vlaggen lopen van het nieuwe centrum van de stad naar de Westelijke Muur, in het hart van de Oude Stad. De route loopt ook door Arabische wijken, wat soms tot gewelddadigheden leidde.

Lied 'Jeruzalem van Goud'

Het lied 'Jeruzalem van Goud' (Hebreeuws: ירושלים של זהב, Yerushalayim Shel Zahav) is een populair Israëlisch lied, in 1967 geschreven door Naomi Shemer. Het oorspronkelijke lied beschreef dat het Joodse volk al 2000 jaar verlangt om terug te keren naar Jeruzalem.

Jonge Israëli's dansten bij de Westelijke Muur na de hereniging van Jeruzalem in 1967.

In de tijd dat zij het lied schreef, was de Oude Stad onder Jordaanse bestuur. Joden hadden er geen toegang, en veel heilige plaatsen waren ontheiligd.

Slechts drie weken nadat het lied werd gepubliceerd, brak de Zesdaagse Oorlog uit. Het lied was de strijdkreet en morele opkikker van de Israëlische troepen. Shemer zong het zelfs voor hen vóór de oorlog.

Op 7 juni veroverde het Israëlische leger het oostelijke deel van Jeruzalem en de Oude Stad op de Jordaniërs. Toen Shemer de para's 'Jeruzalem van Goud' hoorde zingen bij de Westelijke Muur, schreef ze een laatste vers, om de hereniging van Jeruzalem onder Israëlische controle te vieren. Daarin keerde ze de klaagzang in het tweede vers om. De regel over shofars, die vanaf de Tempelberg klinken, verwijst naar een gebeurtenis die daadwerkelijk op 7 juni plaatsvond.

De naam Jeruzalem, ירושלים, Yeroeshálayim

De naam Jeruzalem is afkomstig van שָׁלוֹם shalom, het Hebreeuwse woord voor vrede, heilheid, welzijn. Dit is verwant aan de werkwoorden שָׁלַם shálem, volledig zijn, compleet zijn, en שָׁלַם shillem, (uit)betalen. Een betaling of transactie in ruil voor goederen herstelt de vrede tussen twee partijen. Jeruzalem was de plaats waar de Here Jezus de losprijs betaalde. Zo heeft de achterliggende betekenis van de door God gekozen stad Jeruzalem een rijke betekenis.

Het eerste deel van de naam is volgens de midrash afgeleid van Jahweh yireh, de Heer zal voorzien, (Genesis 22:14), afgeleid van het werkwoord רָאָה rá'áh, zien, voorzien. De berg waarvan God zei dat Abraham daar zijn enige zoon moest offeren, was de berg Moria. Dat was dezelfde plaats waar Salomo de eerste tempel bouwde en waar Nehemia de tweede tempel bouwde.

Abraham nam zijn zoon naar dezelfde plaats waar nu Jeruzalem ligt. Izaäk klom dezelfde berg op,

terwijl hij het hout droeg op z'n rug, dat bestemd was om hem op te offeren. Maar God hield Abraham tegen en zorgde voor een ram om geofferd te worden in Izaäks plaats. 'En Abraham gaf die plaats de naam: Jahweh-yireh. Daarom wordt heden ten dage gezegd: Op de berg van de HEERE zal erin voorzien worden.'

Een andere naam voor Jeruzalem is צִיּוֹן **tzion**, in de Bijbel geschreven als Zion of Sion, oorspronkelijk een van de bergen waarop de stad is gebouwd.

Woordenschat. En wat u hier niet vindt, staat in de woordenlijst [Les 150](#)

אֹרֶן, אֹרֵן	orèn (m)	Pijnboom אֹרְנִים, אֹרְנִים orániem
בּוֹר	bor (m!)	Put, kuil; hier: cistern. בּוֹרוֹת borot
חָזַר	cházar [pa'al]	Terugkeren, herhalen (les 143)
חִלּוֹם	ch ^{al} om (m!)	Droom חִלּוֹמוֹת ch ^{al} omot
יָבֵשׁ	yávesh [pa'al]; (bn)	Uitgedroogd zijn; droog
יָלַל, יִלֵּל	yillel [pi'el]	Huilen, janken, miauwen
כִּכָּר, כִּכְרֵי	kikár (v)	Plein; breed dal
נְחֹשֶׁת, נְחֹשֶׁת	n ^e choshèt (v)	Koper; brons
קָשַׁר	qáshar [pa'al]	(ver)binden (aan), dichtbinden לְקַשֵּׁר (inf)
רֵיחַ	re'ach (m!)	Reuk, geur רֵיחוֹת rechot
רֵק, רֵיק	req (bn)	Leeg, vacant, hol, lichthartig
שָׁב, שׁוּב	sháv, shoev [pa'al]	Terugkeren (les 95)
שָׁבָה	sháváh [pa'al]	Gevangen nemen
שָׁבוּעַ, שְׁבוּעָה	shavoey (m), sh ^e voeyáh (v)	Gevangene
אֶחָרוֹן	ach ^a ron (bn)	Laatste, achterste
אַלְפֵי-	alfe- ... (tw)	Duizenden ...
בָּדָד	bádád (bw)	Alleen, eenzaam
הֲלֹא	h ^{al} o	Toch, nietwaar?
זָהָב	záháv (m)	Goud
יָרַד	yárad [pa'al]	Afdalen, neerdalen (88)
מְעָרָה	m ^e áráh (v)	Grot, spelonk
מְשׁוֹרֵר	m ^e shorer (m)	Dichter
נָשָׂא	násá [pa'al]	Dragen
נְשִׁיקָה	n ^e shiqáh (v)	Kus, zoen
סֵלַע	sèla (m)	Rots, berg
עֲרַבִּים	arbayiem	(Bij) schemering
עֲתִיק	attieq (bn)	Oud, antiek
פְּעֻמוֹן	pa ^a mon (m)	Klok, bel פְּעֻמוֹנִים
צָלוֹל	tzáloel (bn)	Helder, puur, zuiver
צָעִיר	tzá'ier (bn)	Jong
צָרַב	tzárav [pa'al]	Branden, schijnen
תַּרְדֵּמָה	tardemáh (v)	Diepe slaap

Bronnen: unitedwithisrael.org/6-day-war-day-by-day/, (informatie)

lyricstranslate.com/nl/yerushalayim-shel-zahav-jerusalem-gold.html (liedtekst)

en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem_of_Gold (informatie)

israelforever.org/images/celebrating/Yerushalayim_Shel_Zavhav.png (liedtekst)

www.dirkvangenderen.nl/2015/10/15/bid-juist-nu-om-vrede-voor-jeruzalem/ (naam)

Zie ook: Video www.youtube.com/watch?v=dqM5FlpVVr0 met beelden van de verovering van Jeruzalem tijdens de Zesdaagse oorlog in 1967

unitedwithisrael.org/jerusalem-day-happened-48-years-ago, historie,

www.youtube.com/watch?v=YFwPPN5u7a4 Video van de feestelijkheden in 2015.

www.cs.wustl.edu/~cytron/music/ysz.pdf Muziek van Yerushalayim Shel Zahav met een Engelse tekst.

Opdracht: Beluister het lied Yerushalayim Shel Zahav. Het aantal verzen en volgorde verschilt per uitvoering. Noteer de uitspraak en de vertaling (z.o.z.).

www.youtube.com/watch?v=JH8gtdDA5x0, met Engelse ondertiteling,

www.youtube.com/watch?v=L8Co7IzOyhw, gezongen door Ofra Haza

www.youtube.com/watch?v=HofjyNJi2ZE, met Engelse teksten.

www.youtube.com/watch?v=wvm11wYfgbY, met uitspraak en Engelse vertaling

אָוויר הַרִים צָלוּל כִּיּוֹן
וְרִיחַ אוֹרָנִים
נִישָׂא בְרוּחַ הָעַרְבִיִּים
עִם קוֹל פְּעֻמוֹנִים
וּבִתְרַדְמַת אֶלֶן וְאַבְן
שְׁבוּיָהּ בַּחֲלוּמָה
הָעִיר אֲשֶׁר בְּדָד יוֹשֶׁבֶת
וּבִלְבָּהּ חוּמָה

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זֶהָב
וְשָׁל נְחוֹשֶׁת וְשָׁל אוֹר
הֲלֹא לְכֹל נְשִׁירֶיךָ
אֲנִי כִּינוֹר

אֵיכָה יִבְשׁוּ בּוֹרוֹת הַמַּיִם
כִּיכֹר־הַשּׁוּק רִיקָה
וְאֵין פּוֹקֵד אֶת הַר־הַבַּיִת
בְּעִיר הָעֵתִיקָה
וּבִמְעָרוֹת אֲשֶׁר בְּסַלְעַת
מִלִּלּוֹת רוּחוֹת
וְאֵין יוֹרֵד אֶל יַם־הַמֶּלֶח
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ

אֶךְ בָּבוֹאֵי הַיּוֹם לְשִׁיר לְךָ
וְלָךְ לְקִשּׁוֹר כְּתָרִים
קִטּוֹנֹתֵי מִצְעִיר בְּנֵיֶיךָ
וּמֵאַחֲרוֹן הַמְּשׁוֹרְרִים
כִּי שָׁמַךְ צוֹרֵב אֶת הַשְּׁפָתַיִם
כְּנִשְׁיִקֵת־שָׁרֶף
אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַיִם
אֲשֶׁר כּוֹלָהּ זֶהָב

חֲזַרְנוּ אֶל בּוֹרוֹת הַמַּיִם
לְשׁוּק וְלִכְיֹכַר
שׁוֹפֵר קוֹרָא בְּהַר־הַבַּיִת
בְּעִיר הָעֵתִיקָה
וּבִמְעָרוֹת אֲשֶׁר בְּסַלְעַת
אֶלְפֵי נְשִׁמוֹת זֹרְחוֹת
נָשׁוּב נִרְדֵּן אֶל יַם־הַמֶּלֶח
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ